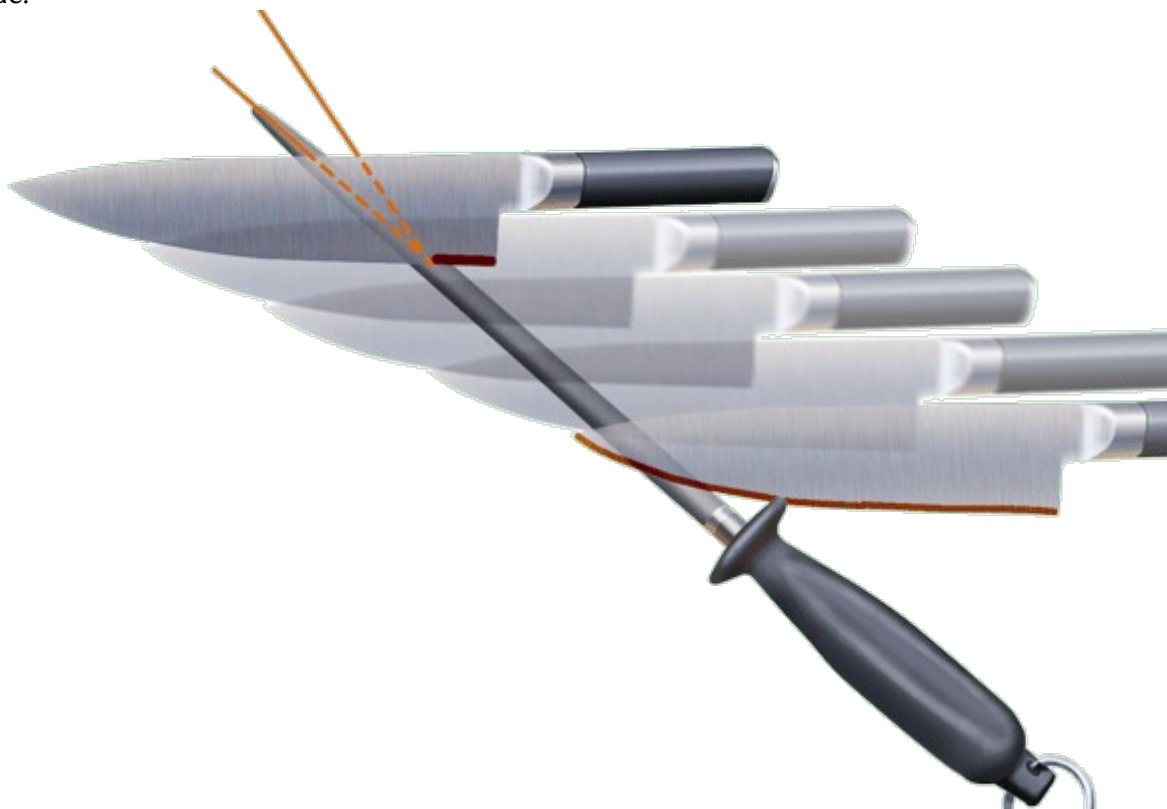

GØR DET SELV TIPS

Sådan bruger du et strygestål

Hold kniven i en vinkel på 15 grader, og træk den med et let og jævnt tryk i hele knivsbladets længde.

Et traditionelt strygestål (af stål) bruges ikke til at slibe knive med. Derimod genopretter det æggen, der ofte lægger sig ned under brug og dermed gør kniven mindre skarp.

Brug strygestålet ved at lægge knivens blad på stålet i en 15 graders vinkel. Stryg hele bladet langsomt ca. 6-10 gange på hver side med et let jævnt tryk. Om du stryger imod eller væk fra dig selv, er i princippet ligegyldigt.

GØR DET SELV TIPS

Dette værktøj SKAL du have – og dette kan du undvære

Der er ingen grund til at spille penge på dyre maskiner, som du kun bruger en enkelt gang. Læs, hvad du skal lægge i værktøjskassen for at klare de mest gængse gør det selv-opgaver, og hvilket værktøj du ikke behøver.

Skruetrækker med udskiftelige bits

Mange små gør det selv-opgaver i hjemmet kan ikke klares uden en skruetrækker, det gælder fx for diverse ophæng og samling af skabe og andre møbler. Og da der findes mange forskellige skruer, er det smart, at du kan udskifte bits på skruetrækkeren.

Hammer

Du kan nøjes med en enkelt hammer. Vælg hellere én, der er lidt for stor end én, der er for lille. Du kan sagtens slå små, forsigtige slag med en stor lægtehammer, mens det er svært for alvor at hamre til med en lille, spinkel hammer.

Bidetang

Bidetangen er værktøjskassens svar på en computers fortrykknast. Den er nemlig din redning, når du har lavet en fejl og vil rette op på den øjeblikkeligt. Så bruger du bidetangen til at hive de søm ud, som du lige har hamret i. Bidetangen er også god, når du skal fjerne gamle søm og fx afmontere en glasliste for at skifte til en ny.

Fukssvans

Det er ikke så tit, du har brug for en sav, men til gengæld er der intet andet værktøj, der kan overtage dens funktion. Derfor er den god at have på lager, så du kan save brædder og lister til, når du fx skal skifte et bræt på terrassen eller udskifte husets sternbræt. Vælg en sav med mellemfine savtænder.

Diverse måleinstrumenter

Tommestok, vaterpas og metalvinkel eller vinkelmåler skal være fast inventar i din værktøjssamling. For nej: Du kan ikke måle op pr. øjemål! Den ekstra tid, du bruger på at tjekke med dit måleudstyr, at vinkler er rette og overfladen plan, kommer tifold igen i form af et flot resultat.

Svensknøgle

Svensknøglen er nødvendig til de små vvs-opgaver, du selv må udføre i hjemmet. Du har bl.a. brug for den, hvis du skal skifte vandhane, eller du skal koble vandet fra, fordi du skal installere ny vaskemaskine eller udskifte toilettet. Skal du rense afløb, får du også brug for svensknøglen til at løsne bundproppen i vandlåsen. Vælg en forholdsvis stor model, for du kan altid regulere den nedad i størrelse.

GØR DET SELV TIPS

Unbrakonøgler

Unbrakonøgler er god til mange småopgaver, som at lufte ud i radiatorer og samle møbler, da mange ting sættes sammen med unbrakoskruer.

Elektrisk værktøj

Noget værktøj gør opgaven bedst med strøm på. Se her, hvad du bør have i dit værksted.

Skrue/boremaskine i god kvalitet

Vælg en model med god batterikapacitet, så du ikke skal bruge timer på at lade maskinen op, før du kan komme i gang. En skrue/boremaskine på 14,4 volt passer godt til indendørs opgaver som ophængning og samling af møbler. Til større udendørsopgaver som fx at lægge terrasse eller sætte carport op, har du brug for 18 volt. Maskinen skal helst have 2 batterier, så du kan arbejde, mens det andet batteri lader op.

Lille skruemaskine

Suppler evt. med en lille skruemaskine. Den er god til små projekter og er så lille, at den kan komme til i kroge og mærkelige vinkler, hvor den store bore/skrue-maskine er for tung og klodset. Desuden kan den lille skruemaskine holde strøm i længere tid.

Stiksav

Den elektriske stiksav kan det samme som fukssvansen og mere til. Den har du brug for, når du ikke har kræfter til at bruge fukssvansen, eller hvis du skal udskære kurve og krumninger.

Slibemaskine

Du har behov for at slibe store områder, oftere end du tror. Især ved malearbejde er det rart at have en god slibemaskine, fordi slibning er en vigtig del af forarbejdet. Fx skal du pudse vægge og lofter, efter du har spartlet, og du skal altid slibe træværk, før du maler det.

Det er en smagssag, om du vælger en excentersliber, en rystepudser eller en slibemus, og du kan godt klare dig med en enkelt af dem. Excentersliberen har rundt hoved og bevæger sig bedre end rystepudseren, fordi den sliber i flere retninger, mens rystepudseren til gengæld er lettere at håndtere. Slibemusen er spids i enden og fungerer bedst til mindre slibeopgaver som fx at slibe spartelmasse af vægge.

Det kan du undvære

Slagboremaskine

Slagboremaskinen kan bore i hård beton eller mursten, men det har du ikke brug for at gøre særlig ofte. De fleste kan klare sig med en almindelig skrue/boremaskine.

GØR DET SELV TIPS

Rundsav

Rundsaven er til store projekter, og du kan klare de fleste af husets gør det selv-projekter med en fukssvans og stiksav.

Sømpistol

Sømpistolen er et voldsomt stykke værktøj, som det kræver kræfter at håndtere. Risikoen for ulykker er høj, og en sømpistol er overkill i forhold til de opgaver, du typisk laver i hjemmet. Du kan klare dig med en hammer.

Varmluftpistol

Professionelle bruger bl.a. varmpistolen til at opvarme lag af maling, så overfladen bobler, og det bliver lettere at skrabe af. Men som helt almindelig fritids-handyman er det sjældent, du kommer til at skrabe så store overflader fri for maling.

Tapetafdampningsmaskine

Der findes mange andre metoder til at fjerne tapet, og insisterer du på dampmetoden, kan du leje en maskine de få dage, du skal bruge den.

Overfræser

En overfræser kan lave spor og profiler i træværk. Men den funktion har du sjældent behov for.

Store multiværktøjer

Funktionerne i et multiværktøj kan være en blanding af funktioner, dit øvrige værktøj allerede dækker, og andre, som du aldrig får brug for. Desuden opnår du ofte bedre greb og funktionalitet med værktøj, der kun er lavet til at udføre én type opgave.

Opgraderede udgaver af klassikerne: Laser-vaterpas og kridtsnor er smarte redskaber til at måle op, men de kan ikke andet, end du i forvejen kan udføre med et almindeligt vaterpas, tommestok og snor.

GØR DET SELV TIPS

GENERELLE TIPS

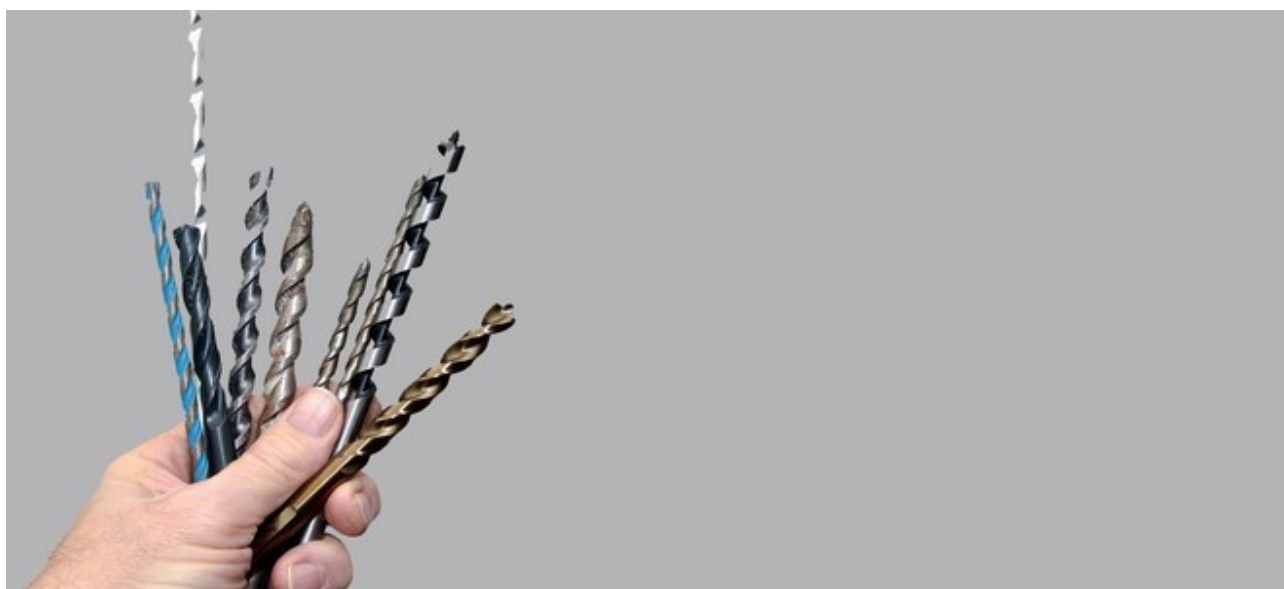
10 sikkerhedstips ved gør det selv-arbejde

1. **Tjek, at din stige er i orden** og ikke har ødelagte trin el.lign. og sørg for, at den står sikkert.
2. **Få én (voksen) til at holde stigen** på plads, hvis du skal højt op, eller underlaget er ujævnt.
3. **Læs altid brugsanvisningen** til motoriseret værktøj.
4. **Fjern aldrig sikkerhedsskjoldet** på motoriseret værktøj.
5. **Brug evt. en sikkerhedslinje**, når du kravler højt op.
6. **Brug sikkerhedshandsker og -bukser**, når du bruger motorsav og andet farligt værktøj.
7. **Brug sikkerhedsbriller**, når du f.eks. svejser eller høvler, så du ikke får splinter i øjnene.
8. **Brug solidt fodtøj** med skridsikker sål, så du ikke falder eller får skader på dine fødder.
9. **Lav aldrig gør det selv-arbejde, hvis du har drukket alkohol.**
10. **Lav aldrig arbejde, som kræver autorisation**, fx visse el-arbejder.

GØR DET SELV TIPS

Lær at bore i forskellige materialer

Uanset om du skal bore i træ, metal eller fliser, er der en række tips og tricks, som er gode at kende. Her får du en god håndfuld af de bedste af slagsen.

I en snæver vending kan du sagtens bruge et metalbor, når du skal bore i træ. Hullet bliver dog en lille smule flosset i kanten. Men hvis opgaven fx er at bore for til en skrue eller en liste, der skal skrues fast på væggen, ja så er metalboret helt fint.

GØR DET SELV TIPS

Blanke og glatte overflader som fx en metalplade er nærmest som en skøjtebane, når du skal bore i den. Her er det nødvendigt med en såkaldt kørnerprik - en ganske lille fordybning, som boret kan starte i - uden at skride og danse rundt på metalpladen.

Hvis du skal bore huller i runde emner som rør eller rundstokke, er en borestander næsten ikke til at komme udenom. Når du bruger borestanderen og en lille maskinskruestik, kan de runde emner spændes fast, og så er det ingen sag at bore sikkert og præcist.

GØR DET SELV TIPS

Skal du bore i fliser, dur kørnerprikken ikke. Her er en strimmel malertape på borestedet den helt rigtige løsning. Så bliver boret, hvor det skal.

I stedet for at stå med boremaskinen i den ene hånd og støvsugerslangen i den anden, når du skal bore i væggen, er det en meget bedre løsning at klæbe en kuvert fast med tape lige under borestedet. Så opfanger den alt støvet, så det ikke lander i gulvtæppet.

GØR DET SELV TIPS

Helt præcise og skarpe huller i træ kan du kun opnå med et sneglebor. Det er fx en rigtig god løsning, hvis du skal bore huller til propper eller til synlige dyvler.

Du kan lave dine egne skabslåger til standard-hængsler, hvis du anskaffer dig et såkaldt forstnerbor. Boret kan bore "halve" huller, så skabshængslet kan undersænkes glat med skabslågen.

GØR DET SELV TIPS

Hvilken skrue skal man bruge?

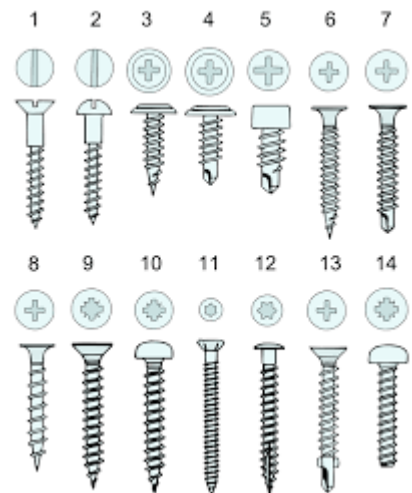
Det er bestemt ikke helt ligegyldigt hvilke skruer der anvendes i hvad, og under hvilke forhold. Alle og enhver kan meget let forholde sig til skruens helt basiske funktion, og det meget enkle princip som opfindelsen bygger på. Men både skruen og skruetrækkeren har gennemgået en meget omfattende udvikling op i gennem tiden, både hvad angår funktionalitet og overflade, så der er ikke noget at sige til, hvis du får et lidt fjernt blik i øjnene, foran udvalget af skruer i dit byggemarked.

Skruernes styrker og egenskaber er meget forskellige, alene de mange typer kærve giver skruerne deres helt egne muligheder.

Lige kærve (1,2)

Denne traditionelle skruetype er fra tiden hvor skruer blev skruet i med håndkraft, og egner sig derfor ikke til skruemaskiner og lign.

Kærven er forholdsvis let at deformere, da presset fra skruetrækkeren kun bliver fordelt på 2 kontaktflader. Et lille sortiment af klassikeren og et par helt almindelige skruetrækkere, bør dog altid være at finde i værktøjskassen. Dels findes skruerne stadig mange steder, og dels er selve skruetrækkeren et godt universelt værktøj, der ud over sit oprindelige formål både kan kradse, brække, skubbe, ridse, prikke og ikke mindst rense negle naturligvis!

Størrelsen angives i mm efter bredden på skruetrækkerens spids.

Phillips krydskærve (PH: 3-8,13)

Dette er den gode gamle stjerneskrue, som alle kender og som består af et simpelt kryds med koniske sider.

Denne skrue er noget lettere at styre end lige kærveskruen, og selve krydskærven er lidt sværere at ødelægge, da presset her bliver fordelt på 4 kontaktflader. Størrelsen angives efter bredden på skruetrækkerens spids i mm.

Standardstørrelser fra 2 til 15 mm.

Kærve og bits inddelse i fem størrelser og betegnes PH-0 til PH-4.

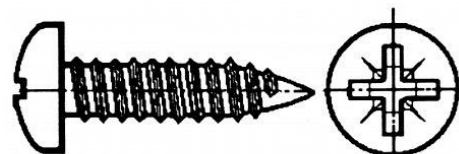
Skruen er opfundet og udviklet af Henry F. Phillips i starten af 1900 tallet. Den fik stor succes bla fordi Henry F. Phillips lavede opfattende aftaler med bil industrien på tidspunktet. Der var behov for et hurtigere produkt, og denne skrue kunne fx let skrues i med en mekanisk presse-skruetrækker der roterede ved at blive presset sammen.

GØR DET SELV TIPS

Pozidriv krydskærven (PZ)

Dette er en videreudvikling af Phillips krydskærven, og ligner den i høj grad.

Den skiller sig ud ved at have et lille ekstra kryds, så spidsen nærmest danner en stjerne med fire lange og fire korte takker hvilket giver de fire kontaktpunkter lidt aflastning. I dag er Pozidriv kærven den mest udbredte krydskærv. Denne skrue giver et bedre greb i bittten, da man i princippet nu har 8 kontaktflader, og en endnu bedre pasform.

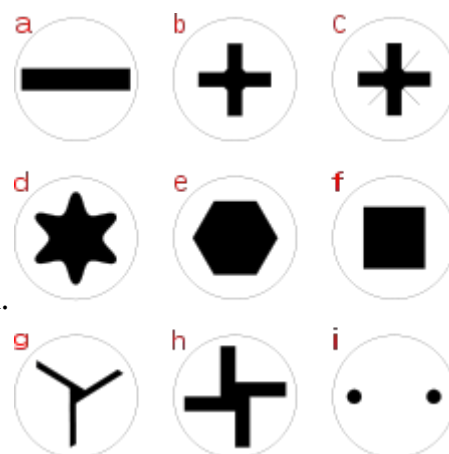

Bemærk at PZ bits ofte anvendes til PH kærve og omvendt da typerne minder meget om hinanden. Dette giver anledning til mange ødelagte skrue. Husk at se efter de 4 små ekstra streger på skruen, eller vinger på skruetrækker eller bit. PZ bits passer nemlig kun til PZ skrue, da den ikke kan komme helt ned i en PH krydskærv pga de 4 ekstra streger.

Sekskantskrue (Unbrako : e)

Denne skrue er især kendt i forbindelse med cykler, biler og møbler.

Det er dog også en ren klassiker indenfor maskinskrue og bolte. De bedste egenskaber er at bit eller nøgle ikke bevæger sig op af kærven når der spændes, på grund af kærvens helt lodrette vægge, og at der kan spændes meget hårdt hvis stålqualiteten ellers er god.

Kærve, bits og nøgler findes i normalt otte størrelser.

Størrelserne angives i millimeter og de mest anvendte ligger fra 2 til 10 mm.

Torx kærven (d)

Denne kærve er udviklet i tiden hvor kraftige hurtiggående skruemaskiner fik greb i markedet, og stille og roligt ændrede på behovet.

Den gamle krydskærv viste svaghedstegn ved sine koniske vægge, og 4 kontaktflader. I Torx'en fordeles presset på 6 kontaktpunkter, og bittten presser ikke sig selv ud af skruen som i krydskærven, da kærvens vægge her er næsten helt lodrette. Herudover er det ikke let at komme til skade på en Torx bit, da den ender helt fladt.

GØR DET SELV TIPS

Ulempen er blot at de mest almindelige kærve og bits er inddelt i hele 12 størrelser. De mest anvendte størrelser ligger dog fra T-10 til T-30. - men det kan altså stadig betyde en pokkers bunke bit-skift!

Assy kærven fra Würtz

Dette er en videreudvikling af Torx kærven – og igen med fokus på skruemaskiner.

Alle skruer kan håndteres med kun 3 størrelser bits, i skærende kontrast til de 12 forskellige hos Torx.

Der er stadig 6 kontaktpunkter, men kærve og bits passer bedre sammen da væggene her er helt lodrette, hvilket betyder at man kan klare sig med én hånd i en snæver vending.

Skruen sidder ganske enkelt helt fast på bittens. Til gengæld er der ingen fleksibilitet, og det er naturligvis lidt ærgerligt hvis der kun lige er plads til skruemaskinen.

Torx og Assy ligner hinanden til forveksling, men der står altid Assy rundt om kærven på Assy skruer, og bittens har normalt et rødt bånd.

Envejskruen

Skruen, der også kaldes sikringsskruen, hører til blandt de lidt mere populære specialskruer.

Skruen betjenes med en almindelig lige kærve, og kan på grund af sit særlige design ikke skrues ud igen.

Skruen egner sig til beslag med hængelås, overfald, karmsikringer, udendørs lamper, etc., og kan betegnes som tyverihæmmende.

GØR DET SELV TIPS

Skruehovedet

Undersænket

Skruens hoved kan blive helt plant med overfladen.

Rundhoved

Fladt i bunden og danner en halvkugle oven på.

Trompethoved

Bruges til gipsskruer, så papiret på gipsplader ikke ødelægges.

Linsehoved

Kombinerer det undersænkede hoved og det runde hoved.

Panhoved

Cylinderformet med afrundet kant.

Beslagskruen

Beslagskruens hoved og tykke hals, styrer og låser beslaget i alle retninger

Overflader

Man skal også overveje hvordan skruen skal være overfladebehandlet. Det er jo ikke helt lige meget om skruen forsvinder på grund af tæring i løbet af ganske få sæsoner.

Elgalvaniserede skruer

En af de mest almindelige overfladebehandling. Skruen får påført et meget tyndt lag zink (3-4 µm) ved hjælp af el.

Skruer med denne overflade egner sig kun til anvendelse inden døre, i opvarmede og tørre omgivelser. Dog finders der skruer (f.eks. beslag skruer) der med et tykkere lag el galvanisering (min. 12 µm) kan anvendes ubeskyttet udendørs.

Gulkromatering (Climate® NKT)

Denne overfladebehandling, som er en blanding af zink og jern, giver en udmærket beskyttelse, selv om zink/jern laget kun er 8-10 µm tykt.

Skruer med denne overflade kan anvendes i fritidshuse, uopvandede garager, lagerbygninger, krybekældre etc., og i nogen grad udendørs.

GØR DET SELV TIPS

Varmgalvaniserede skruer

Skruerne dyppes i varm zink. Denne overflade giver skruerne et meget tykkere lag af zink end el galvaniserede skruer, hvilket naturligvis giver en langt bedre beskyttelse.

Problemet er så, at overfladen ikke egner sig på mindre skruer, da zinken fylder for meget i kærve og gevind.

Skruer med denne overflade egner sig til anvendelse ubeskyttet udendørs.

Rustfrit stål

Skruen har ikke en påført overflade, men er fremstillet i rustfrit stål som er en legering af jern, krom og nikkel.

Ud over de rustbeskyttende egenskaber har skruer i rustfrit stål en meget lækker finish, som tåler at sidde synlige steder. Til gengæld er rustfrit stål blødere end det hærdede stål i en el-galvaniseret skrue. Hvis du er i tvivl, kan du lige prøve med en magnet. Rustfrit stål er nemlig ikke magnetisk. Skruer i rustfrit stål egner sig til anvendelse i trykimprægneret træ og syreholdigt træ som mahogni og cedertræ, og kan anvendes ubeskyttet udendørs. Bemærk dog: Rustfri skruer kan faktisk godt ruste, det tager blot noget længere tid - så navnet er måske nok lidt flot.

Rustfrit stål af typen A2 duer i øvrigt ikke til syreholdige træsorter. Her skal benyttes Syrefast stål A4 hvor Nikkel indholdet er højere.